

Харченко І.І.

доцент кафедри державно-правових дисциплін та українознавства

Сумський національний аграрний університет

Харченко І.І.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

Будь-які зміни в суспільстві ставлять перед системою вищої професійної освіти нові завдання, котрі потребують застосування нових підходів, які б дозволили цій системі надавати ефективні відповіді викликам сьогодення. Вища освіта на сучасному етапі розвитку має бути спрямована на створення умов, які забезпечують високу якість професійної підготовки майбутніх фахівців з економіки в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти.

Важливою складовою професійної підготовки зазначених спеціалістів є культура професійної комунікації – ключова професійна характеристика, яка серед іншого передбачає вміння формувати мету і завдання професійного спілкування, організовувати обговорення, послуговуватися етикетними засобами для досягнення мети комунікації, аналізувати конфлікти, кризові ситуації, вирішувати їх тощо. Водночас дослідження рівнів сформованості такої культури серед стейкхолдерів дає підстави говорити про її недостатній рівень для досягнення професійних цілей.

У сучасному суспільстві, де спостерігаються тенденції віртуалізації усіх сфер життєдіяльності людини, науковці відзначають важливість якісної комунікації в соціумі, що актуалізує проблему формування у особи культури комунікації як особистісної, так і професійної. Процес комунікації охоплює не тільки обмін інформацією, а й сприйняття та розуміння інших учасників комунікативного процесу і на цій основі вироблення єдиної лінії комунікативної взаємодії. Проте, володіючи лише нормами літературної мови, майбутній фахівець у галузі

економіки не досягне бажаних результатів співпраці, адже в процесі переговорів йому часто доведеться чути специфічні для економіки терміни (дефляція, ревальвація, операційний важіль, калькуляція тощо), а іноді й сленг (платіжка, кредиторка, дебеторка тощо).

Особливу роль у формуванні культури професійної комунікації відіграють заклади вищої освіти, які здатні організувати таке інформаційно-освітнє середовище, яке сприятиме розвитку такої культури через спеціально побудовану інноваційну систему, що базується на певній методологічній основі.

Концептуальні засади розвитку культури професійної комунікації ґрунтуються на положеннях міжнародних («Меморандум освіти протягом життя» (2000 р.), Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (2003 р.)) та загальнодержавних документів (Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України» (2018 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Концепція освіти дорослих в Україні (2011 р.), «Про професійний розвиток працівників» (2012 р.)).

Інтелектуальний розвиток і професійне становлення особистості майбутніх фахівців з економіки оптимізуються у процесі формування в них культури професійної комунікації, яка сприяє входженню кожного у соціально-професійне середовище, засвоєння нею суспільного досвіду й морально-етичних норм, установок і цінностей. Ефективність означеного процесу неможливо забезпечити без урахування і використання в освітньому процесі загальнодидактичних і специфічних принципів навчання.

Провідними у формуванні культури професійної комунікації фахівців з економіки у межах закладу вищої освіти бачимо принцип науковості, принцип систематичності та послідовності, принцип зв'язку теорії з практикою, принцип індивідуалізації, а також специфічні принципи професійної спрямованості навчання, випереджувального характеру професійної підготовки, фундаменталізації, технологічності, інформатизації.

Отже, серед стратегічних завдань усіх освітніх установ при розробці освіти майбутнього розглядається формування у нового покоління культури професійної

комунікації. Культура професійної комунікації сучасної особистості виявляється в її здібностях до повноцінного життя в суспільстві, умінні створювати атмосферу взаєморозуміння та успіху в соціумі, досягненні життєво важливих цілей через контакти з оточенням та самореалізацію особистості. Водночас вона є необхідною передумовою входження у професійну сферу, показником рівня професійної компетентності, вагомим чинником ефективності фахової діяльності та професійного самовдосконалення фахівця.

Процес формування культури професійної комунікації майбутніх фахівців з економіки в умовах спеціально створеного у закладі вищої освіти інформаційно-освітнього середовища має ґрунтуватися на методологічній основі, яку складають загальні і специфічні принципи навчання: принцип науковості, принцип систематичності та послідовності, принцип зв'язку теорії з практикою, принцип індивідуалізації, а також специфічні принципи професійної спрямованості

навчання, випереджувального характеру професійної підготовки, фундаменталізації, технологічності, інформатизації.

Список використаних джерел

1. Semenog Olena, Semenikhina Olena. Interdepartmental projects in the conditions of education content integration: experience of the A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University. Information and Innovation Technologies in the Life of Society / Edited by Aleksander Ostenda and Nataliia Svitlychna. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. P.221-232

2. Семеног О. М. Формування академічної культури майбутніх педагогів-дослідників в умовах цифрового творчого середовища як наукова проблема / О. М. Семеног, О. В. Семеніхіна, Д.С. Безуглий // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – Vol. 62. – №6. – С.240-252.

3. Семеног О.М., Семеніхіна О.В. Методичне забезпечення формування мовної культури майбутніх докторів філософії, документознавців, в умовах цифрового суспільства // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017. – Випуск 4(14). – С. 281-288.

4. Семеног О.М., Семеніхіна О.В. Методичне забезпечення формування мовної культури майбутніх докторів філософії, документознавців, в умовах цифрового суспільства // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2017. – Випуск 4(14). – С. 281-288.